

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 2Cdo/179/2024
Identifikačné číslo spisu: 5123200683
Dátum vydania rozhodnutia: 31.03.2026
Meno a priezvisko: JUDr. Mária Trubanová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2026:5123200683.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Márie Trubanovej, PhD. a členiek senátu JUDr. Ivety Sopkovej a JUDr. Viery Nevedelovej, v spore žalobkyne: L. O., nar. Q., bytom Z., zastúpenej: Advokátska kancelária JUDr. Ľubomír Urban, s. r. o., so sídlom Kragujevská 8414, Žilina, IČO: 52 761 096, proti žalovanej: I. N., nar. Q., bytom Z., zastúpenej: ADVOKÁTI Müller § Dikoš, s. r. o., so sídlom Tolstého 1201/20, Žilina, IČO: 36 864 455, o zriadenie vecného bremena, vedenom na Okresnom súde Žilina pod sp. zn. 13C/6/2023, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 25. júna 2024 sp. zn. 9Co/48/2024, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a .

Žalobkyni n á r o k na náhradu trov dovolacieho konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

1. Okresný súd Žilina (ďalej aj ako „súd prvej inštancie“, alebo „okresný súd“) rozsudkom z 12. decembra 2023 č. k. 13C/6/2023-143 zriadil vecné bremeno spočívajúce v práve cesty, t. j. v práve prechodu pešo a prejazdu osobnými motorovými vozidlami cez pozemok KN-E parc. č. XXX/XX, orná pôda, o výmere 42 m², zapísaný na LV č. XXX pre okres R., Obec R., k. ú. S. v prospech žalobkyne ako vlastníka nehnuteľnosti - domu s. č. XXX, postaveného na pozemku KN-C parc. č. XXX/X, zastavaná plocha a nádvorie, o výmere 395 m², všetko zapísané na LV č. XXX pre okres R., Obec R., k. ú. S. (prvá výroková veta). Žalobkyni uložil povinnosť zaplatiť žalovanej sumu 400 eur, do troch dní (druhá výroková veta) a žalobkyni proti žalovanej priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % (tretia výroková veta).

1.1. Súd prvej inštancie konštatoval, že v konaní bolo nesporne preukázané, že žalobkyňa je výlučným vlastníkom nehnuteľnosti - dom s. č. XXX, postavený na parcele KN-C č. XXX/X, k. ú. S., Obec R. (ďalej len ako „rodinný dom“). Jediná prístupová komunikácia k predmetnej nehnuteľnosti nutne vedie aj cez pozemok KN-E parc. č. XXX/XX, druh: orná pôda, o výmere 42 m², zapísaný na LV č. XXX pre okres R., Obec R., k. ú. S., ktorý je vo výlučnom vlastníctve žalovanej. Žalobkyňa ako vlastník

rodinného domu nie je súčasne vlastníkom príslušného pozemku, ktorý umožňuje prístup k jej rodinnému domu a prístup žalobkyne ako vlastníka stavby nemožno zabezpečiť inak. Boli tak splnené hmotnoprávne podmienky vyžadované zákonom na to, aby súd s odkazom na § 151o ods. 3 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (ďalej len „Občiansky zákonník“) zriadil vecné bremeno spočívajúce v práve cesty, t. j. v práve prechodu pešo a prejazdu osobnými motorovými vozidlami cez pozemok žalovanej v prospech žalobkyne. Pokiaľ ide o rozsah zriadeného vecného bremena, v danej veci nebolo potrebné vzhľadom na výmeru predmetného pozemku a jeho rozmery vyhotovovať geometrický plán na určenie rozsahu zriadeného vecného bremena.

1.2. O trovách konania súd prvej inštancie rozhodol podľa § 255 ods. 1, § 262 ods. 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej aj „CSP“).

2. Krajský súd v Žiline (ďalej len „krajský súd“ alebo „odvolací súd“) na odvolanie žalovanej rozsudkom z 25. júna 2024 č. k. 9Co/48/2024-174 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil (prvá výroková veta). Žalobkyni voči žalovanej priznal právo na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 % (druhá výroková veta).

2.1. Odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil postupom podľa § 387 ods. 1, 2 CSP.

2.2. Konštatoval, že súd prvej inštancie vo veci samej v dostatočnom rozsahu zistil skutočnosti potrebné pre právne posúdenie veci a po vykonaní dokazovania v potrebnom rozsahu dospel k správnym skutkovým a právnym záverom. V tomto smere sa odvolací súd stotožnil s dôvodmi napadnutého rozhodnutia (§ 387 ods. 2 CSP).

2.3. K námietke nesprávne zisteného skutkového stavu odvolací súd uviedol, že z odôvodnenia napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie jednoznačne vyplýva, že súd vzal do úvahy iba skutočnosti, ktoré boli vykonanými dôkazmi preukázané, resp. vyšli počas konania najavo a neopomenul žiadnu skutočnosť, ktorá z vykonaných dôkazov vyplynula, resp. vyšla počas konania najavo, jeho skutkové zistenia nie sú založené na chybnom hodnotení dôkazov, v hodnotení dôkazov nie je logický rozpor, a aj z hľadiska závažnosti (dôležitosti), zákonnosti, pravdivosti, eventuálne vierohodnosti výsledok hodnotenia dôkazov zodpovedá tomu, čo bolo zistené spôsobom vyplývajúcim z § 191 CSP. Žalovanou uplatnený odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. f) CSP preto nie je daný.

2.4. Odvolací súd mal za správny záver súdu prvej inštancie o tom, že faktický prístup k rodinnému domu žalobkyne vedie od brány cez pozemok KN-E parc. č. XXX/XX, zapísaný na LV č. XXXX pre k. ú. S., ktorý je v spoluvlastníctve viacerých osôb, vrátane žalobkyne, takže akýkoľvek prechod, prejazd cez tento pozemok môže žalobkyňa realizovať titulom spoluvlastníckeho vzťahu k tomuto pozemku, pričom následne prístup k rodinnému domu žalobkyne súvisle pokračuje cez pozemok KN-E parc. č. XXX/XX, ktorý je vo výlučnom vlastníctve žalovanej. Rovnako tak správne vyhodnotil, že prístup cez pozemok parc. KN-E č. XXX/XX je jedinou možnosťou pre žalobkyňu, ako sa dostať na svoju parcelu. Správne sa vysporiadal aj s námietkami žalovanej o možnosti zriadiť prístup cez susednú oplotenú záhradu a otázkou možného zriadenia vecného bremena v podobe prejazdu dohodou, keď dospel k záveru, že požiadavky žalovanej sú neprimerané. Žalovaná počas konania opakovane namietala, že nebráni žalobkyni v prechode k nehnuteľnosti a súhlasila aj so zriadením vecného bremena v podobe práva prechodu. Nesúhlasila však s právom prejazdu s odôvodnením, že žalobkyňa môže parkovať na ulici. Odvolací súd mal za to, že žalobkyňa, aj jej právny predchodca dlhodobo využívali právo prechodu a prejazdu cez parcelu KN-E č. XXX/XX v neobmedzenom rozsahu, pričom k zmene a obmedzovaniu zo strany vlastníka parcely KN-E č. XXX/XX došlo až v poslednom období (po zmene vlastníka). Parcela KN-E č. XXX/XX predstavuje jedinou reálnu prístupovú cestu pre žalobkyňu, pričom žalovaná reálne bráni žalobkyni v prístupe cez uvedenú parcelu motorovým vozidlom. K dohode medzi sporovými stranami nedošlo, pričom požiadavky žalovanej (vydláždenie parciel KN-E č. XXX/XX a č. XXX/XX) sú aj z pohľadu odvolacieho súdu neprimerané. K námietke možnosti parkovania na ulici odvolací súd poznamenal, že z fotografií predložených žalovanou plynie, že napr. smetiarskemu autu zostáva na prejazd vôľa 50 cm, ale to sa jedná o letné mesiace. V prípade zimného obdobia parkovanie by s

ohľadom na bezpečný prejazd vozidiel údržby nebolo možné. Odvolací súd konštatuje, že súd prvej inštancie postupoval presne podľa článku 2 ods. 1 CSP, keď žalobe vzhľadom na nejasné postavenie žalobkyne ohľadne práva prechodu vyhovel. Odvolací súd mal ďalej za správny aj záver súdu prvej inštancie o tom, že pre účely zriadenia vecného bremena nie je potrebné realizovať geometrický plán, nakoľko s ohľadom na veľkosť parcely, jej rozlohu a dispozičné riešenie nemá význam odčleňovať len časť tejto parcely geometrickým plánom, nakoľko by to bolo nevhodné, neúčelné a z parcely by zostal len nepoužiteľný zvyšok. Podľa názoru odvolacieho súdu postupoval súd prvej inštancie v súlade s článkom 17 CSP.

2.5. K námietke žalovanej o nesprávnych záveroch súdu prvej inštancie ohľadne určenia odplaty za zriadenie vecného bremena, odvolací súd zdôraznil, že žalovaná počas konania pred súdom prvej inštancie síce poprela všetky skutkové tvrdenia žalobkyne, avšak neuviedla žiadne vlastné skutkové tvrdenia ohľadne výšky odplaty za zriadenie vecného bremena, a preto jej popretie skutkových tvrdení je neúčinné podľa § 151 ods. 2 CSP. Ak žalovaná namietala, že súd mal nariadiť znalecké dokazovanie ohľadne výšky odplaty, nakoľko určenie plnenia záviselo od jeho úvahy, je potrebné si uvedomiť, že ide o bežné sporové konanie, v ktorom jednotlivé sporové strany majú rovnaké postavenie, pričom ak je časť skutkových tvrdení popretá neúčinne, tak tieto sú nesporné. Ak by súd prvej inštancie za takejto situácie nariadil znalecké dokazovanie z dôvodu, že by sa mu nezдалa výška odplaty, porušil by rovnosť strán v súdnom spore v prospech jednej zo strán. Odvolací súd poukázal na to, že obe sporové strany boli riadne právne zastúpené, a bolo na stranách sporu, aby namietali sporné tvrdenia a uvádzali vlastné tvrdenia riadne a včas. Tvrdenie žalovanej o výške odplaty za nájomné 20 eur až 25 eur mesačne je tvrdením uvedeným až v odvolacom konaní, a teda ide o novotu podľa § 366 CSP, ktorá však nie je prípustná.

2.6. Odvolací súd k námietke žalovanej, že rozhodnutie súdu prvej inštancie (jeho odôvodnenie) je v rozpore s § 220 ods. 2 CSP uviedol, že súd prvej inštancie sa jasne, dôkladne vysporiadal so všetkými skutkovými a právnymi okolnosťami veci, ktoré boli pre jej posúdenie podstatné, tieto riadne ustálil, aj správne právne posúdil.

2.7. K námietke nesprávneho procesného postupu odvolací súd konštatoval, že nevezhliadol v procesnom postupe súdu prvej inštancie také konanie, ktoré by odôvodňovalo prijatie záveru o tom, že bolo porušené právo žalovanej na spravodlivý súdny proces. Skutočnosť, že súd prvej inštancie neposúdil vec v súlade s názorom žalovanej, neznamená porušenie práva na spravodlivý proces, ako ani vyhodnotenie jednotlivých tvrdení a dôkazov. Rovnako tak odvolací súd nezistil žiadne porušenie článku 17 CSP.

2.8. O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 v spojení s § 244 ods. 1, § 262 ods. 1 CSP. Pokiaľ sa žalovaná domáhala aplikácie § 257 CSP vo vzťahu k trovám konania, odvolací súd dospel k záveru, že nie sú dané dôvody hodné osobitného zreteľa na nepriznanie trov.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná (ďalej aj ako „dovolateľka“) dovolanie z dôvodov podľa § 420 písm. f) CSP. Navrhla, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu i rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Uplatnila si trovy dovolacieho konania.

3.1. Dovolateľka uviedla, že závery odvolacieho súdu sú striktné formalistické, bez skutočného oboznámenia sa s obsahom spisu, čím odvolací súd odobrils nesprávny procesný postup prvoinštančného súdu. Odvolací súd sa v napadnutom rozsudku vôbec nevysporiadal s argumentáciou žalovanej uvedenou v jej odvolaní, čím je daná existencia dovolacieho dôvodu zmätočností, keď v dôsledku absencie riadneho odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu došlo k porušeniu práva žalovanej na spravodlivý proces.

3.2. Zdôraznila, že súčasťou práva na spravodlivý proces je aj riadne odôvodnenie rozhodnutia. Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva, ako aj Ústavného súdu Slovenskej republiky vyplýva, že

tak základné právo podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, ako aj právo podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd v sebe zahŕňajú aj právo na rovnosť zbraní, kontradiktórnosť konania a riadne odôvodnenie rozhodnutia (II. ÚS 383/06).

3.3. Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia nemožno s ohľadom na obsah vykonaného dokazovania vyvodit' žiaden rozumný, presvedčivý a logický argument, ktorý by svedčil v prospech právnych záverov odvolacieho súdu. Zo strany odvolacieho súdu ide predovšetkým o posúdenie, ktoré je v príkrom rozpore so závermi a obsahom vykonaného dokazovania. Žalovaná v podanom odvolaní namietala a spochybňovala splnenie hmotnoprávnych podmienok ako predpokladov dôvodnosti žaloby o zriadenie vecného bremena, najmä pokiaľ ide o otázku bránenia žalobkyni v prístupe k jej nehnuteľnosti, resp. znemožňovania prechodu. Zatiaľ čo prvoinštančný súd dospel k záveru, že hmotnoprávne podmienky pre zriadenie vecného bremena sú dané, no nevysporiadal sa s argumentáciou a procesnou obranou žalovanej, odvolací súd dal v celom rozsahu za pravdu záverom prvoinštančného súdu, ktoré sám doplnil, avšak svojvoľne a bez akejkoľvek opory vo vykonanom dokazovaní. Ako vyplynulo z obsahu písomných podaní a tvrdení samotnej žalovanej, táto žalobkyni a jej rodine nikdy nebránila v prístupe k jej nehnuteľnosti a rodinnému domu. Uvedená skutočnosť nesporne vyplýva z odôvodnenia uznesenia Krajského súdu v Žiline z 19. novembra 2020 sp. zn. 8Co/126/2020, ktoré je súčasťou spisu, a ktoré sa týkalo skôr iniciovaného konania zo strany žalobkyne v rovnakej veci. Dôkazom uvedeného tvrdenia sú i fotografie predložené žalovanou, ba dokonca zároveň priamo žalobkyňou, z ktorých je zrejmé, že zaparkované auto žalovanej, ani stavebný materiál umiestnený na okraji predmetnej nehnuteľnosti netvorí prekážku, pre ktorú by nemohla žalobkyňa využívať spornú nehnuteľnosť ako prízjazdovú cestu k svojmu rodinnému domu. Šírka prízjazdovej cesty k rodinnému domu žalobkyne má výmeru 5,65 m, pričom osobné motorové vozidlo žalovanej je široké 1,7 m. Postup odvolacieho súdu, ktorý v bode 8. odôvodnenia napadnutého rozsudku konštatuje, že žalovaná reálne bráni žalobkyni v prístupe cez uvedenú parcelu motorovým vozidlom, a zároveň v bode 14. konštatuje, že spor vyvolala samotná žalovaná zásahom do pokojného stavu trvajúceho desiatky rokov, je nesprávny, nespravodlivý a ničím nepodložený. Závery odvolacieho súdu o obmedzení v prejazde a zavinení žalovanej ako nesporných skutočnostiach tak nemôžu obstáť. Ničím nepodložený, ba až absurdný je i postup a záver odvolacieho súdu o tom, že problémy v užívaní predmetnej parcely nastali zmenou vlastníctva po tom, ako sa stala vlastníčkou žalovaná. Žalovaná nijako nepopierala fakt, že predmetná nehnuteľnosť dlhé roky slúžila a dodnes slúži ako cesta vlastníkom a návštevníkom príľahľých nehnuteľností. Problémy a konflikty však začali nie zmenou vlastníctva na strane žalovanej, ale zmenou vlastníctva na strane žalobkyne (nadobudnutím príľahlej nehnuteľnosti do výlučného vlastníctva žalobkyne). Žalovaná od počiatku toleruje využívanie pozemku žalobkyňou a jej rodinnými príslušníkmi, a to aj napriek jej odmietavému a arogantnému správaniu, znehodnoteniu pozemku a svojvoľným zásahom do pozemku. Žalobkyňa de facto bráni žalovanej vo využívaní jej nehnuteľnosti s poukazom na skutočnosť, že má k predmetnému pozemku zriadené vecné bremeno. Odôvodnenie napadnutého rozsudku javí známky značnej svojvôle odvolacieho súdu, keď súd bez toho, aby sa vôbec dôkazmi a obsahom spisu zaoberal, v záujme jednoduchšieho a rýchlejšieho vyriešenia veci len konštatoval jednoznačný záver, že žalovaná reálne bráni žalobkyni v prístupe. Tento záver však nemá nijakú oporu vo vykonanom dokazovaní. V prípade, ak by žalovaná skutočne bola bývala bránila žalobkyni v prístupe po tom, ako sa stala vlastníčkou predmetného pozemku, žalobkyňa by nemohla uskutočniť prestavbu jej rodinného domu, ktorá trvala približne 4 roky.

3.4. Absencia riadneho odôvodnenia napadnutého rozsudku je podľa názoru žalovanej daná taktiež v otázke náhrady za zriadenie vecného bremena. V zmysle Ústavy SR a Listiny základných práv a slobôd určenie náhrady za riadenie vecného bremena je obligatórnou súčasťou rozhodnutia súdu v prípade zriadenia vecného bremena, a to i v prípade, ak by táto nebola zo strany žalujúcej strany navrhnutá. Náhrada za zriadenie vecného bremena musí byť primeraná, pričom o jej výške rozhoduje súd z úradnej povinnosti. Citujúc z odbornej literatúry (KUCBEL DUŠAN: Vecné bremená. Žilina: EUROKÓDEX, s. r. o., 2023, s. 61 - 63) namietala, že hoci v odvolaní voči rozsudku okresného súdu spochybnila určenie výšky náhrady za zriadenie vecného bremena a porušenie jej práva na spravodlivý proces, najmä pokiaľ ide o otázku primeranosti, no taktiež vo vzťahu k absencii riadneho odôvodnenia rozhodnutia, ani odvolací súd nebol schopný odstrániť nedostatky prvoinštančného súdu. Otázka primeranosti náhrady

za zriadenie vecného bremena nebola zo strany súdov nijako vyhodnotená, pričom odôvodnenie napadnutého rozsudku, ani rozsudku okresného súdu neobsahujú žiadne vysvetlenia alebo úvahy vo vzťahu k určení výšky náhrady, ktoré by zohľadňovali a objektivizovali výšku určenej sumy s prihliadnutím na vyššie uvedené kritériá. Určenie primeranej náhrady za zriadenie vecného bremena je otázkou právnou, nie skutkovou, a preto nepostačuje, ak súd pri určení výšky náhrady odkáže len na skutkové tvrdenie žalobkyne. Je nevyhnutné, aby záver o primeranosti výšky náhrady bol podporený logickými a zmysluplnými úvahami súdu. Vzhľadom na uvedené skutočnosti je nutné konštatovať, že uvedeným postupom súdov došlo k zásahu do práva žalovanej na spravodlivý proces, keďže sa opomenuli vysporiadať s otázkou primeranosti výšky náhrady za zriadenie vecného bremena ako jednou zo základných otázok súvisiacich s predmetom konania. S poukazom na vyššie uvedené je potrebné si v postupe a pri rozhodovaní súdov opäť pripomenúť najvýznamnejšiu myšlienku právnej vedy 20. storočia, tzv. Radbruchovu formulu, podľa ktorej konflikt medzi spravodlivosťou a právnou istotou je možné riešiť len tak, že pozitívne právo, zaisťované predpismi a mocou, má prednosť aj vtedy, ak je obsahovo nespravodlivé a neúčelné, okrem prípadu, ak rozpor medzi pozitívnym zákonom a spravodlivosťou dosiahne tak neznesiteľnej miery, že zákon musí ako „náležité právo“ spravodlivosti ustúpiť.

3.5. Rovnako výrok odvolacieho súdu o nároku na náhradu trov konania považuje žalovaná za porušujúci jej práva. Odvolací súd sa vôbec nezaoberal dôvodmi hodnými osobitného zreteľa, ktoré uviedla v odvolaní. Žalovaná rozhodnutie o priznaní nároku na náhradu trov konania žalobkyne v prvoinštančnom konaní, aj v odvolacom konaní považuje za nespravodlivé a za výsledok nesprávneho procesného postupu súdov pri zisťovaní dôvodov hodných osobitného zreteľa. Podľa jej názoru nižšie súdy nemali v predmetnej veci priznať žiadnej zo strán sporu náhradu trov konania, nakoľko boli dané dôvody hodné osobitného zreteľa.

3.6. Záver súdov nemôže obstáť, ak sa nevysporiadali so všetkými predloženými dôkazmi a tvrdeniami žalovanej, ktoré v priebehu súdneho sporu neboli súdmi koherentne posudzované. Napadnutý rozsudok je tak nevyhnutné zrušiť z dôvodu zmätočnosti podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP, ktorá má za následok nesplnenie náležitostí riadneho odôvodnenia rozhodnutia, čím bolo odvolacím súdom porušené právo dovolateľky na spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, ako aj právo podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd.

4. Žalobkyňa sa k dovolaniu písomne nevyjadrila.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolaniu nie je možné vyhovieť.

6. Dovolanie je mimoriadnym opravným prostriedkom. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritórnym rozhodnutím predstavujúcim res iudicata), musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad (porovnaj sp. zn. 3Cdo/319/2013, 1Cdo/348/2013, 3Cdo/357/2016).

7. Dovolateľka uplatnila dovolací dôvod výlučne podľa § 420 písm. f) CSP.

8. Z ustanovenia § 420 písm. f) CSP vyplýva, že dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP). Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je procesnou povinnosťou dovolateľa v dovolaní uviesť, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a náležitým spôsobom označiť dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

10. Hlavnými znakmi charakterizujúcimi procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP sú zásah súdu do práva na spravodlivý proces a nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov a rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

11. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (viď sp. zn. 3Cdo/41/2017, 3Cdo/214/2017, 8Cdo/5/2017, 8Cdo/73/2017). Dovolací súd preto skúmal, či v konaní došlo k vade namietanej dovolateľkou.

12. V danom prípade žalovaná prípustnosť dovolania odvodila z § 420 písm. f) CSP a porušenie práva na spravodlivý proces, ktorým jej malo byť znemožnené uskutočňovať jej patriace procesné práva, oprela o tvrdenie, že rozhodnutie odvolacieho súdu je zmätočné, pretože odvolací súd rozhodol v rozpore s vykonaným dokazovaním, na základe neúplného a nesprávne zisteného skutkového stavu. Rozhodnutie odvolacieho súdu podľa názoru žalovanej neobsahuje riadne a presvedčivé odôvodnenie, pretože krajský súd sa nevysporiadal so všetkými jej odvolacími argumentami.

13. Vo vzťahu k dovolacej námietke žalovanej, týkajúcej sa nedostatkov v procese dokazovania, jeho hodnotenia, nesprávneho zistenia skutkového stavu veci a jeho nesprávneho vyhodnotenia prvoinštančným i odvolacím súdom dovolací súd pripomína, že dokazovanie je časť civilného konania, v rámci ktorého si súd vytvára poznatky potrebné na rozhodnutie vo veci. Právomoc konať o veci, ktorej sa týka žaloba, v sebe obsahuje i právomoc posúdiť to, či a aké dôkazy na zistenie skutkového stavu sú potrebné, a akým spôsobom sa zabezpečiť dôkaz na jeho vykonanie (I. ÚS 52/03). V dokazovaní sa súd obmedzuje len na zisťovanie skutkových poznatkov (poznatkov o skutkových okolnostiach, ktoré zakladajú a odôvodňujú prejednávany nárok). Strany boli povinné označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení, pričom za dôkaz môžu slúžiť všetky prostriedky, ktorými možno zistiť stav veci. O tom, ktoré z navrhovaných dôkazov budú vykonané, prípadne akým spôsobom, rozhoduje výlučne súd, nie strany sporu (§ 185 ods. 1 CSP). Ak sa súd rozhodne, že určité dôkazy nevykoná (napr. preto, že sú podľa jeho názoru pre vec nevýznamné alebo nadbytočné) alebo vykoná iné dôkazy na zistenie rozhodujúcich skutočností, nemožno to považovať za vadu zmätočnosti (viď R 125/1999, R 6/2000).

13.1. Procesné oprávnenie navrhovať dôkazy žalovaná v danom spore aj využila, nebolo jej odňaté. Pokiaľ sudy nižšej inštancie opierali svoje zistenia o vykonané dôkazy, ktoré ale nevyhodnotili podľa predstáv žalovanej, nešlo o postup vylučujúci, či znemožňujúci žalovanej realizáciu procesných práv priznaných jej CSP.

13.2. Hodnotenie dôkazov je činnosť súdu, pri ktorej hodnotí vykonané dôkazy z hľadiska ich pravdivosti a dôležitosti pre rozhodnutie. Aktuálna procesná právna úprava vychádza (rovnako ako právna úprava Občianskeho súdneho poriadku účinná do 30. júna 2016) zo zásady voľného hodnotenia dôkazov, vyplývajúcej z ústavného princípu nezávislosti súdov. Táto zásada, vychádzajúca z čl. 15 základných princípov CSP a normatívne rozvinutá v § 191 ods. 1 CSP znamená, že záver, ktorý si sudca z vykonaných dôkazov urobí, je vecou jeho vnútorného presvedčenia a jeho logického myšlienkového postupu. Postup sudcu ale neznamená, že sudca nie je viazaný ústavnými princípmi predvídateľnosti a zákonnosti rozhodnutia. Naopak, konečné meritórne rozhodnutie musí vykazovať logickú, funkčnú a teleologickú zhodu s priebehom konania (porovnaj Števec, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2016, 1540 s., str. 729). V prípade nesprávneho hodnotenia dôkazov nejde o dôvod zakladajúci prípustnosť dovolania podľa § 237 OSP (viď R 42/1993), resp. § 420 písm. f) CSP. Porušením práva na spravodlivý proces nie je iné hodnotenie vykonaných dôkazov súdom, než aké sú predstavy strany, resp. strán sporu.

13.3. Pokiaľ dovolateľka v dovolaní majoritne spochybňovala vykonané dokazovanie a zistenie skutkového stavu, dovolací súd zdôrazňuje, že sporové konanie je konaním, v ktorom vždy proti sebe stoja dve strany, ktorých tvrdenia a záujmy sú v zásade protichodné, úloha súdu je práve v tom, aby na základe vykonaného dokazovania dospel k záveru o (ne)pravdivosti tvrdení tej-ktorej strany a prijal právne závery tomu zodpovedajúce. Je teda zrejmé, že jedna strana v spore musí byť vždy tou neúspešnou. Podstata dovolania a jeho dôvodov nemôže byť založená na samotnej skutočnosti neúspechu v konaní a na argumentácii, že súdy mali považovať tvrdenia neúspešnej strany za pravdivé a relevantné. Dovolací súd ďalej zastáva názor, že uvedené námietky dovolateľky predstavujú jej prostý nesúhlas s vyhodnotením dôkazov a skutkovým záverom, keď sa dovolateľka bez ďalšieho nestotožňuje so záverom odvolacieho súdu o unesení dôkazného bremena žalobkyňou ohľadom existencie zákonných predpokladov pre zriadenie vecného bremena v zmysle § 151o ods. 3 Občianskeho zákonníka, čo nepredstavuje zmätočnosťnú vadu v zmysle § 420 písm. f) CSP.

13.4. Ani nesprávne vyhodnotenie vykonaných dôkazov nie je v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu považované za vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP, ktorá by zakladala prípustnosť dovolania. Uvedenú dovolaciu námietku bez ďalších relevantných skutočností nemožno považovať za tzv. zmätočnosťnú vadu v procesnom postupe odvolacieho súdu, a to preto, že hodnotenie dôkazov prislúcha zásadne len tomu súdu, ktorý ich vykonal, teda v danom prípade súdu prvej inštancie, pokiaľ súd nesprávne vyhodnotí niektorý z vykonaných dôkazov, môže byť jeho rozhodnutie z tohto dôvodu nesprávne, ale táto skutočnosť sama osebe prípustnosť dovolania v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP nezakladá. Už dávnejšia judikatúra najvyššieho súdu (R 42/1993, R 37/1993, R 125/1999, R 6/2000), ako aj viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu (napr. sp. zn. 2Cdo/130/2011, 5Cdo/244/2011, 6Cdo/185/2011 a 7Cdo/38/2012) zastávali názor, že ani prípadná neúplnosť, či nesprávnosť skutkových zistení a skutkových záverov nie je v rozhodovacej praxi najvyššieho súdu považovaná bez ďalšieho za dôvod zakladajúci tzv. zmätočnosťnú vadu konania. Zmeny v právnej úprave dovolania a odvolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť od 1. júla 2016, sa podstaty a zmyslu týchto judikátov a rozhodnutí nedotkli a treba ich považovať za naďalej aktuálne. Preto nie je dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP nedostatočné zistenie skutkového stavu, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu (viď rozhodnutia sp. zn. 3Cdo/26/2017, 4Cdo/56/2017, 5Cdo/90/2017, 8Cdo/187/2017). Súlad tohto právneho názoru s ústavou posudzoval ústavný súd a nedospel však k záveru o jeho ústavnej neudržateľnosti (II. ÚS 465/2017, III. ÚS 40/2020).

13.5. Na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu dovolací súd nie je oprávnený, lebo je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP). Dovolaním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi prvej a druhej inštancie. Inými slovami, na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú povolané súdy prvej a druhej inštancie ako skutkové súdy, a nie dovolací súd, ktorého prieskum skutkových zistení nespočíva

v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porovnaj I. ÚS 6/2018).

13.6. So zreteľom na uvedené dovolací súd uzavrel, že také pochybenia súdov v procese dokazovania, ktoré by znemožnili žalovanej uskutočňovať jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces podľa § 420 písm. f) CSP z obsahu spisu nevyplýva.

14. Dovolateľka ďalej namietala nepreskúmateľnosť a arbitrárnosť rozsudku odvolacieho súdu, ktorý sa nevysporiadal so všetkými argumentami žalovanej.

14.1. Jedným z princípov predstavujúcich súčasť práva na spravodlivý proces a vylučujúcich ľubovôľu pri rozhodovaní je aj povinnosť súdu presvedčivo a správne vyhodnotiť dôkazy a svoje rozhodnutia náležite odôvodniť (§ 220 a § 393 CSP, I. ÚS 243/2007), pritom starostlivo prihliadať na všetko, čo vyšlo počas konania najavo vrátane toho, čo uviedli strany sporu. Z odôvodnenia súdneho rozhodnutia musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. Všeobecný súd by mal vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení svojho rozhodnutia dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na ich základe dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé. Judikátúra Európskeho súdu pre ľudské práva však nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak ale ide o argument pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - A, s. 12, § 29, Hiro Balani c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - B, Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998).

14.2. Aj v konaní na odvolacom súde treba dôsledne trvať na požiadavke úplnosti, výstižnosti a presvedčivosti odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu. V odôvodnení svojho rozhodnutia sa odvolací súd musí vysporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen s poukazom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Právne závery odvolacieho súdu môžu byť dostatočne preskúmateľné len vtedy, ak odvolací súd po skutkovom vymedzení predmetu konania podá zrozumiteľný a jasný výklad, z ktorých ustanovení zákona alebo iného právneho predpisu vychádzal, ako ich interpretoval a prečo pod tieto ustanovenia podriadil, prípadne nepodriadil zistený skutkový stav.

14.3. Rozhodnutie je nepreskúmateľné vtedy, keď jeho písomné vyhotovenie neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu (porovnaj závery vyplývajúce zo stanoviska občianskoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 3. decembra 2015, publikovaného v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky 1/2016 pod č. 2). Za nedostatok zásadného vysvetlenia dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu treba považovať predovšetkým úplnú absenciu dôvodov vysvetľujúcich právny záver súdu v otázke, od riešenia ktorej bola závislá opodstatnenosť uplatneného nároku, ako aj vnútornú rozpornosť odôvodnenia rozhodnutia, priečiacu sa pravidlám logického uvažovania.

14.4. Po preskúmaní obsahu spisu a dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu a rozsudku súdu prvej inštancie dovolací súd dospel k záveru, že rozhodnutie odvolacieho súdu v spojení s potvrdzovaným rozhodnutím súdu prvej inštancie, spĺňa kritériá pre odôvodňovanie rozhodnutí v zmysle § 393 ods. 2 CSP a § 220 ods. 2 CSP z hľadiska formálnej štruktúry a obsahuje aj zdôvodnenie všetkých pre vec podstatných skutkových a právnych otázok, vykazuje logickú, funkčnú a teleologickú zhodu s priebehom konania a nemožno ho považovať za neodôvodnené. Dovolací súd nezistil, že by v danej veci išlo o takýto prípad vybočenia z medzí ustanovenia § 393 ods. 2 CSP, ktorým by došlo k porušeniu práva žalovanej na spravodlivý proces.

14.5. Odvolací súd odôvodnil potvrdzujúci výrok svojho rozhodnutia spôsobom zodpovedajúcim zákonu. Z obsahu odôvodnenia preskúmaného rozsudku odvolacieho súdu vyplýva, že odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil ako vecne správny v zmysle § 387 ods. 1 CSP stotožniac sa s dôvodmi rozsudku súdu prvej inštancie vrátane správnych skutkových a právnych záverov, na ktoré aj odkázal v zmysle § 387 ods. 2 CSP (pozri odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu). Odvolací súd svoje rozhodnutie nezaložil, v porovnaní so súdom prvej inštancie, na žiadnych iných, či nových skutkových a právnych záveroch.

14.6. Keďže odvolací súd sa s odôvodnením rozsudku súdu prvej inštancie stotožnil, treba jeho dôvody posudzovať v kontexte s dôvodmi uvedenými v rozsudku okresného súdu, s ktorým vytvára organickú (kompletizujúcu) jednotu, keďže prvoinštančné a odvolacie konanie tvoria z hľadiska jeho predmetu jeden celok (m. m. IV. ÚS 372/08, IV. ÚS 350/09).

14.7. V dôvodoch rozsudku odvolací súd vysvetlil, prečo potvrdil ako vecne správne rozhodnutie súdu prvej inštancie, ktorým bolo vyhovené žalobe a stručne sa vyjadril k nosnej argumentácii odvolateľky (žalovanej) uplatnenej v odvolaní (body 7. až 11. napadnutého rozsudku). Odvolací súd uviedol, ako vo veci rozhodol súd prvej inštancie, skutkový stav, ktorý považoval za rozhodujúci, obsah odvolania i právne predpisy, z ktorých vyvodil svoje právne názory vysvetlené v odôvodnení, a prečo rozhodnutie súdu prvej inštancie považuje za vecne správne. Z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu, ako aj odôvodnenia rozhodnutia súdu prvej inštancie, nevyplýva nedostatočnosť alebo nepresvedčivosť, ani absencia o skutkových a právnych záveroch, či taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich účelu, podstaty a zmyslu. Obsah spisu nedáva podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie dostatočne a náležite neodôvodnil, a že pri rozhodovaní nezohľadnil odvolaciu argumentáciu dovolateľky.

15. Podľa § 151o ods. 3 Občianskeho zákonníka ak nie je vlastník stavby zároveň vlastníkom príľahlého pozemku a prístup vlastníka k stavbe nemožno zabezpečiť inak, súd môže na návrh vlastníka stavby zriadiť vecné bremeno v prospech vlastníka stavby spočívajúce v práve cesty cez príľahlý pozemok.

16. Dovolací súd zdôrazňuje, že inštitút vecných bremien predstavuje skupinu vecných práv k cudzím veciam, ktorých podstatou je obmedzenie vlastníka nehnuteľnosti tak, že je povinný niečo strpieť, niečo sa zdržať alebo niečo konať za účelom prospešnejšieho využitia nehnuteľnosti iného konkrétneho vlastníka alebo v prospech určitej konkrétnej osoby. Zriadenie vecného bremena autoritatívnym rozhodnutím súdu pre závažný zásah do práv vlastníka veci prichádza do úvahy výlučne v taxatívne vymedzených prípadoch. Ustanovenie § 151o ods. 3 Občianskeho zákonníka umožňuje súdu zriadenie vecného bremena na návrh a v prospech vlastníka stavby, a to za predpokladu, že vlastník stavby nie je zároveň vlastníkom príľahlého pozemku a súčasne prístup vlastníka k stavbe nemožno zabezpečiť inak. Treťou podmienkou je, že neexistujú okolnosti, ktoré zriadenie práva cesty vylučujú.

17. V súdnej veci nižšie súdy založili svoje rozhodnutie na zistenej existencii zákonných predpokladov pre zriadenie vecného bremena v prospech žalobkyne, a to, že žalobkyňa ako vlastník stavby nie je súčasne vlastníkom príľahlého pozemku, ktorý umožňuje prístup k stavbe a jej prístup k stavbe nemožno zabezpečiť inak.

17.1. Pokiaľ dovolateľka nesúhlasí so záverom nižších súdov o tom, že spor vyvolala žalovaná zásahom do pokojného stavu trvajúceho desiatky rokov, dovolací súd v prvom rade poukazuje na skutočnosť, že žalovaná sama v dovolaní uvádza, že nepopiera fakt, že predmetná nehnuteľnosť dlhé roky slúžila a dodnes slúži ako cesta vlastníkom a návštevníkom príľahlých nehnuteľností, pričom problémy a konflikty začali nadobudnutím príľahlej nehnuteľnosti do výlučného vlastníctva žalobkyne.

17.2. V súvislosti s tým, pokiaľ dovolateľka nesúhlasí so záverom nižších súdov o zásahu do práv žalobkyne z jej strany a v ďalšom argumentuje, že odvolací súd sa v odvolacom rozsudku nedostatočne zaoberal jej námietkou o tom, že reálne nebráni žalobkyňu v prístupe cez spornú parcelu motorovým vozidlom, dovolací súd poukazuje na bod 8. napadnutého rozsudku, v ktorom odvolací súd dostatočne

zrozumiteľne a presvedčivo odôvodnil, na základe akých skutkových okolností a dôkazov dospel k záveru o bránení prístupu motorovým vozidlom žalobkyni zo strany žalovanej.

17.3. V reakcii na uvedené dovolacie argumenty žalovanej dovolací súd zdôrazňuje, že za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľa, ale len to, že ho neodôvodnil objektívne uspokojivým spôsobom, čo nie je daný prípad.

18. Dovolateľka ďalej namietala absenciu riadneho odôvodnenia napadnutého rozsudku v otázke náhrady za zriadenie vecného bremena.

18.1. Dovolací súd k uvedenej dovolacej námietke poukazuje na bod 17. rozsudku súdu prvej inštancie, podľa ktorého: „Podľa § 151 ods. 1 Civilného sporového poriadku (CSP), skutkové tvrdenia strany, ktoré protistrana výslovne nepoprela, sa považujú za nesporné. Pokiaľ ide o výšku náhrady za zriadené vecné bremeno, súd považoval výšku náhrady za zistenú nesporne, a za primeranú, nakoľko žalovaná účinne nepoprela tvrdenie žalobkyni, že primeraná náhrada za zriadené vecné bremeno je vo výške 400 eur, a ani neprodukovala v konaní žiadny dôkaz preukazujúci inú výšku primeranej náhrady než 400 eur. Súd tak uložil žalobkyni povinnosť zaplatiť žalovanej sumu 400 eur titulom primeranej náhrady za zriadené vecné bremeno.“ Odvolací súd k odvolacej námietke žalovanej, týkajúcej sa neprimeranosti určenej náhrady za zriadené vecné bremeno zaujal stanovisko v bode 9. napadnutého rozsudku: „K námietke žalovanej o nesprávnych záveroch súdu prvej inštancie ohľadne určenia odplaty za zriadenie vecného bremena, odvolací súd konštatuje, že ani táto nie je dôvodná. Žalovaná počas konania pred súdom prvej inštancie síce poprela všetky skutkové tvrdenia žalobkyni, avšak neuviedla žiadne vlastné skutkové tvrdenia ohľadne výšky odplaty za zriadenie vecného bremena. Preto jej popretie skutkových tvrdení je neúčinné podľa § 151 ods. 2 CSP. Ak žalovaná namietala, že súd mal nariadiť znalecké dokazovanie, ohľadne výšky odplaty, nakoľko určenie plnenia záviselo od jeho úvahy, tak táto námietka je rovnako nedôvodná. Je potrebné si uvedomiť, že ide o bežné sporové konanie, v ktorom jednotlivé sporové strany majú rovnaké postavenie, pričom ak je časť skutkových tvrdení popretá neúčinne, tak tieto sú nesporné. Ak by súd prvej inštancie za takejto situácie nariadil znalecké dokazovanie z dôvodu, že by sa mu nezdála výška odplaty, porušil by rovnosť strán v súdnom spore v prospech jednej zo strán. Odvolací súd zdôrazňuje, že obe sporové strany boli riadne právne zastúpené, a bolo na stranách sporu, aby namietali sporné tvrdenia a uvádzali vlastné tvrdenia riadne a včas. K tvrdeniam žalovanej o výške odplaty za nájomné 20 eur až 25 eur mesačne je tvrdením uvedeným až v odvolacom konaní, a teda ide o novotu podľa § 366 CSP, ktoré však s ohľadom na doterajšie konanie nie sú prípustné, nakoľko ich mohla žalovaná uplatniť už v konaní pred súdom prvej inštancie.“

18.2. Dovolací súd poznamenáva, že dôkazné bremeno predstavuje súhrn pravidiel umožňujúcich súdu rozhodnúť v spore, je inštitútom práva procesného, pretože je nerozlučne spojené s civilným sporovým konaním a prejavuje sa vo výsledku sporu. Neunesenie dôkazného bremena v sebe obsahuje procesnú zodpovednosť strany sporu za to, že v konaní neboli preukázané jej tvrdenia, a že z tohto dôvodu muselo byť rozhodnuté v spore v jej neprospech. Podstatou inštitútov bremena tvrdenia a dôkazného bremena procesnej strany je tvrdiť a preukázať svoj nárok, pričom ale o tom, či niektorý dôkaz je relevantný k posúdeniu podstaty veci je, plne v súlade s podstatou civilného procesu, vecou posúdenia konajúceho súdu a nie strany konania. Nie každý dôkaz je spôsobilý zmeniť úvahy súdu smerom k posúdeniu sporu a do dôkaznej núdze sa môže procesná strana dostať, aj keď navrhne viacero dôkazov, ktoré ale nie sú relevantné pre rozhodnutie veci.

18.3. Procesná aktivita strán sporu v zmysle čl. 8 CSP a § 149 CSP a ich zodpovednosť za neunesenie dôkazného bremena v kontradiktórnom sporovom konaní leží výlučne na stranách sporu. Povinnosť strany sporu preukázať vlastné tvrdenia, z ktorých odvodzuje svoje právo, nemôže byť prenášaná na protistranu, pretože by to bolo v rozpore so základnými princípmi kontradiktórneho procesu, ako aj s princípom zodpovednosti za unesenie dôkazného bremena a princípom formálnej pravdy uplatňovanej v sporovom konaní.

18.4. Preto pokiaľ žalovaná svoju procesnú obranu zakladala o. i. na neprimeranosti žalobkyňou navrhutej odplaty za zriadenie vecného bremena v navrhovanom znení, bolo jej povinnosťou nielen tvrdiť skutočnosti, ale ich aj preukázať. Vzhľadom na záver nižších súdov ale žalovaná uvedenú povinnosť nespĺnila, keď účinne nepoprela tvrdenie žalobkyne, že primeraná náhrada za zriadené vecné bremeno je vo výške 400 eur, a ani neprodukovala v konaní žiadny dôkaz preukazujúci inú výšku primeranej náhrady, dôsledkom čoho bol jej neúspech v spore. Povinnosť tvrdenia strany sporu a podopretia svojho tvrdenia dôkazmi v súlade s princípom hospodárnosti a podľa pokynov súdu má pritom kľúčový význam a predstavuje jeden zo základných princípov civilného procesu (čl. 8 CSP, procesné povinnosti a procesné bremená). Pokiaľ žalovaná neuniesla túto svoju povinnosť, nemôže svoju nespĺnenú povinnosť unesenia dôkazného bremena zastierať, či zamieňať tvrdením o nesprávnych, či neúplných skutkových zisteniach a právnom posúdení sporu.

19. Čo sa týka námietky nedostatočného odôvodnenia výroku rozsudku odvolacieho súdu o trovách konania, ktorý podľa názoru odvolateľky nereflektuje jej odvoláciu argumentáciu, dovolací súd zistil, že žalovaná sa vo vzťahu k trovám konania v odvolaní proti rozsudku súdu prvej inštancie domáhala aplikácie § 257 CSP a namietala, že v priebehu konania nevyšlo najavo procesné zavinenie žalovanej na podaní žaloby, práve naopak, mala dlhodobú snahu dohodnúť sa mimosúdne. Žalobkyňa už v minulosti podala žalobu s totožným predmetom konania, ktoré konanie bolo prerušené za účelom rokovania o mimosúdnej dohode. Napriek tomu žalobkyňa bola pasívna a situáciu krátko na to riešila iniciovaním nového súdneho konania. Uvedený postup žalobkyne mala žalovaná za rozporný so zásadami účelnosti a hospodárnosti súdneho konania. Dovolací súd v tejto súvislosti dáva do pozornosti bod 14. napadnutého rozsudku, v ktorom odvolací súd jasne a zrozumiteľne v o vzťahu k opísanej argumentácii žalovanej vysvetlil: „Pokiaľ sa žalovaná domáhala aplikácie § 257 CSP vo vzťahu k trovám konania, odvolací súd dospel k záveru, že nie sú dané dôvody hodné osobitného zreteľa na nepriznanie trov. Spory o zriadenie vecného bremena sú štandardným sporovým konaním. Skutočnosť, že žalovaná síce formálne deklarovala záujem vyriešiť predmet sporu dohodou, nie je dôvodom hodným osobitného zreteľa, zvlášť s prihliadnutím na to, že spor vyvolala samotná žalovaná zásahom do pokojného stavu trvajúceho desiatky rokov (nesporne tvrdený stav trvajúci 70 rokov - vid' zápisnica z pojednávania). Žalovaná formálne prezentovala záujem na dohode, ale reálne neprimeranosťou požiadaviek (zabezpečenie vydláždenia dvoch parciel), reálne bránila uzavretiu dohody. Tu odvolací súd poukazuje na nesporné tvrdenie žalobkyne, že na korigovanú ponuku (na dohodu) od žalobkyne (jej právneho zástupcu) protistrana nereagovala. Odvolací súd má za to, že uvedené skutočnosti bránia aplikácii § 257 CSP, nakoľko spor bol vyvolaný žalovanou zásahom do pokojného stavu, ktorý v konečnom dôsledku viedol až k súdному sporu.“

20. K arbitrárnosti rozhodnutia odvolacieho súdu, ktorú dovolateľka z hľadiska obsahu dovolania (§ 124 ods. 1 CSP) implicitne namietala, Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) vo viacerých svojich rozhodnutiach, napr. v uznesení sp. zn. III. ÚS 44/2022 z 27. januára 2022 uviedol, že arbitrárnosť sa v zásade môže prejavovať v dvoch podobách. Procesná arbitrárnosť je hrubým alebo opakovaným porušením zásadných ustanovení právnych predpisov upravujúcich postup orgánu verejnej moci, hmotnoprávna (meritórna) arbitrárnosť sa prejavuje ako extrémny nesúlad medzi právnym základom pre rozhodovanie vecí a závermi orgánu verejnej moci, ktoré sú vo vzťahu k tomuto právnemu základu neobhájiteľné všeobecne akceptovateľnými výkladovými postupmi (II. ÚS 576/2012).

20.1. Podľa dovolacieho súdu, rozsudok odvolacieho súdu vo vyššie uvedenom ponímaní nemožno považovať ani za svojvoľný (arbitráry), lebo nejde o prípad, kedy by súd vôbec nedal uspokojujúcu odpoveď na podstatné argumenty žalovanej. Skutočnosť, že žalovaná sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozhodnutia odvolacieho súdu (napr. I. ÚS 188/06). Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľa, ale len to, že ho neodôvodnil objektívne uspokojivým spôsobom, čo nie je daný prípad. Aj stabilná rozhodovacia prax ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, IV. ÚS 324/2011) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania (strán sporu)

vrátane ich dôvodov a námietok.

21. Vo vzťahu k dovolaniu žalovanej podľa § 420 písm. f) CSP dovolací súd tak uzatvára, že v posudzovanom prípade obsah spisu nedáva podklad pre záver, že by v konaní nižších súdov došlo k porušeniu práva žalovanej na spravodlivý proces, alebo že by odvolací súd svoje rozhodnutie odôvodnil spôsobom, ktorým by založil procesnú vadu zmätočnosti spočívajúcu v nepreskúmateľnosti, či arbitrárnosti, extrémnom nesúlade skutkových záverov s vykonaným dokazovaním v zmysle § 420 písm. f) CSP.

22. Vzhľadom na uvedené dovolací súd dovolanie žalovanej zamietol podľa § 448 CSP.

23. Pri rozhodovaní o trovách dovolacieho konania dovolací súd aplikoval § 453 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 a § 255 ods. 1 CSP. Podľa úspechu v dovolacom konaní by nárok na náhradu trov dovolacieho konania patrila žalobkyňi; z dôvodu, že žalobkyňa ostala v dovolacom konaní nečinná, trovy dovolacieho konania si neuplatnila a z obsahu spisu vyplýva, že trovy dovolacieho konania jej nevznikli, v súlade so svojou judikatúrou jej dovolací súd nárok na náhradu trov dovolacieho konania nepriznal (R 72/2018).

24. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.